

Program nauczania etyki w Szkole Podstawowej nr 3 w Piasecznie w klasach 4 – 8 na rok szkolny 2022/2023

I. Program nauczania etyki IV – VIII dostosowany do nowej podstawy programowej wzorowany jest na następujących pozycjach:

- Ludzkie ścieżki. Kompleksowy program nauczania etyki na II, III i IV poziomie edukacyjnym autorstwa Anny Ziemskiej, Łukasza Malinowskiego – program nagrodzony w konkursie na opracowanie programów nauczania do nowej podstawy programowej, organizowanym przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie w ramach projektu „Wdrażanie podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół ze szczególnym uwzględnieniem II i IV etapu edukacyjnego”.
- Program lekcji etyki autorstwa Magdaleny Środy. Dopuszczony do użytku przez MEN pod numerem DKW-4014-3/00.
- Autorski program nauczania etyki w gimnazjum Beaty Biłyk-Woźniak
- Projekt „Psubraty”, Ośrodka Działań Ekologicznych "Źródła"
- Filozoficzne dociekania z dziećmi i młodzieżą, program dopuszczony do użytku szkolnego DKW-4014-28/99
- Materiały dostępne w Internecie oraz na podstawie pozycji książkowych, a także biblioteki multimedialnej i filmowej.

KLASY 4 -6

CELE OGÓLNE:

- Rozbudzenie refleksyjności, samowiedzy i wrażliwości moralnej;
- Umiejętność rozpoznawania i hierarchizowania podstawowych wartości;
- Umiejętność zabierania głosu w dyskusji;
- Znajomość i rozumienie zagadnień etycznych objętych programem nauczania;
- Rozumienie istoty problemów etycznych, umiejętność ich wyróżniania i określania;
- Umiejętność podawania przykładów obrazujących ważne problemy etyczne.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Wiedza:

- Wiedza ogólna dotycząca przedmiotu, celu i zakresu etyki.
- Wiedza na temat elementarnych wartości.
- Wiedza na temat praw i obowiązków młodego człowieka wobec siebie i innych.
- Wiedza na temat uczuć, emocji, słabszych i mocniejszych stron własnych oraz innych osób.

- Wiedza na temat obszaru kulturowego, w którym uczeń żyje, wraz z konsekwencjami takimi jak: religia, sztuka, system wartości, przy jednoczesnym uświadamianiu i zaznaczaniu istnienia alternatywnych obszarów i systemów kulturowych
- Wiedza na temat ogólnych problemów moralnych występujących zarówno w najbliższym otoczeniu, jak i w świecie (np. ochrona środowiska naturalnego).

Umiejętności:

- Umiejętność odróżniania dobra od zła.
- Umiejętność identyfikowania dobra i zła w różnych formach (w treściach poszczególnych opowieści – konkretne postacie i ich działania, symbole, przypowieści, przenośnie).
- Umiejętność nazywania elementarnych pojęć moralnych i posługiwania się nimi we właściwych kontekstach (np. sprawiedliwość, wytrwałość, honor, dzielność etyczna, sumienie itp.).
- Umiejętność odróżniania treści etycznych od religijnych.
- Umiejętność rozpoznawania stanów uczuciowych oraz ich następstw (np. złości).
- Umiejętność formułowania prostych wypowiedzi i wniosków związanych z omawianym tematem.
- Umiejętność kulturalnego dyskutowania – wyrażania własnego zdania z użyciem prostej argumentacji oraz słuchania wypowiedzi koleżanek i kolegów, bez przerywania itp.
- Umiejętność poszanowania dla odmiennych postaw i poglądów wyrażanych przez koleżanki i kolegów.
- Umiejętność podejmowania prostych decyzji.
- Umiejętność przewidywania ewentualnych konsekwencji dokonanych wyborów i decyzji, łączenie przyczyny i skutku.

Postawy:

- Wrażliwość na wartości – z dobrem na czele.
- Wrażliwość na dobro i jego przejawy, gotowość do chronienia dobra.
- Budowanie fundamentów własnej hierarchii wartości na miarę rozeznania realnego świata.
- Budowanie poczucia własnej godności, niepowtarzalności i wyjątkowości jako osoby, dostrzeganie i poszanowanie tych samych cech u innych osób.
- Przekonanie o potrzebie doskonalenia się moralnego (np. postawa rycerska).
- Wrażliwość na problemy środowiska naturalnego i uświadomienie konieczności chronienia go.
- Przekonanie o słuszności postawy aktywnej, rozszerzonej również na pole działań ogólnospołecznych (np. udział w akcjach charytatywnych).

Baza tematów

1. Co to jest etyka?
2. Czy potrzebne nam są normy, zasady i prawo?
3. Kultura osobista w życiu szkolnym.
4. Sukcesy i niepowodzenia szkolne.
5. Jak spędzać wolny czas?

6. Zagrożenia płynące z różnych form spędzania wolnego czasu.
7. Uczucia a emocje.
8. Świat wartości.
9. Być kochanym i kochać, ważniejsze od posiadania.
10. Dom dziecka, wioski dziecięce.
11. Czy warto być uczciwym?
12. O odpowiedzialności.
13. W poszukiwaniu radości.
14. Co to jest empatia?
15. Inny nie znaczy gorszy, czyli o tolerancji.
16. Co to jest cierpienie?
17. Rozmowy o śmierci.
18. Wyrzuty sumienia.
19. Co to jest filozofia?
20. Zadajemy pytania filozoficzne.
21. Religie świata.
22. Rzeczy widzialne i niewidzialne.
23. Czy możliwa jest przyjaźń między człowiekiem a zwierzęciem?
24. Rola przyrody w naszym życiu.
25. Piękno i dobro.
26. Nasze plany na przyszłość.
27. Zdrowy styl życia.
28. Jedzeniowe dylematy na talerzu.
29. Zasady savoir - vivre.
30. Nasze autorytety.
31. Rozmowy o kłamstwie.
32. Nie kupuj kota w worku, czyli jak nie dać się reklamie.
33. Czy jestem asertywny?
34. Jak reagować w sytuacjach konfliktowych?
35. Ciemna strona komputera.
36. Co to jest uzależnienie?
37. Kuferek etyczny – prezentacja.

KLASY 7-8

CELE OGÓLNE:

Rozpoznawanie wartości etycznych, wśród nich na pierwszym miejscu dobra – zarówno na poziomie praktyki, jak i teorii.

- Odróżnianie dobra od zła na różnych poziomach analizy i w różnych ich przejawach.
- Kształtowanie postawy otwartości i zrozumienia dla różnych punktów widzenia.
- Kształtowanie postawy refleksyjnej wobec omawianych zagadnień dotyczących człowieka, jego otoczenia – zarówno w mikro-, jak i makroświecie.

- Kształtowanie umiejętności analizy problemowej i krytycznej analizy zagadnień etycznych.
- Kształtowanie umiejętności twórczej dyskusji, prowadzenia odpowiedniej argumentacji i formułowania wniosków.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Wiedza:

- Wiedza ogólna dotycząca przedmiotu i zakresu etyki.
- Wiedza na temat wartości, w tym głównie dobra.
- Wiedza na temat praw i obowiązków człowieka wobec siebie i innych.
- Wiedza na temat uczuć, emocji własnych oraz innych osób.
- Wiedza o sposobach rozwoju swoich mocnych stron oraz kontrola i wspieranie słabszych.
- Wiedza o zagrożeniach wynikających z faktu wkraczania w życie dorosłe.
- Wiedza na temat obszaru kulturowego, w którym uczeń żyje, wraz z konsekwencjami takimi jak: religia, sztuka, system wartości, przy jednoczesnej świadomości i zaznaczaniu istnienia alternatywnych obszarów i systemów kulturowych np. arabskiego, dalekowschodniego itd.
- Wiedza na temat problemów moralnych występujących zarówno w najbliższym otoczeniu, jak i w świecie (np. ochrona środowiska naturalnego).
- Wiedza o sposobach analizy problemów, procedurach krytycznej analizy.
- Wiedza o technikach poprawnej argumentacji w etyce i formułowania wniosków.
- Wiedza ogólna o pojęciach i kierunkach etycznych i filozoficznych.

Umiejętności:

- Umiejętność odróżniania dobra od zła, zarówno na poziomie praktycznych problemów z życia ucznia, jak też na poziomie teoretycznym.
- Umiejętność identyfikowania dobra i zła w różnych formach i przejawach.
- Umiejętność nazywania pojęć i posługiwania się nimi we właściwych kontekstach, przy jednoczesnym zrozumieniu różnic w ich pojmowaniu, bądź gradacji w zależności od kultury (np. sprawiedliwość, wytrwałość, honor, dzielność etyczna, sumienie itp.).
- Umiejętność formułowania wypowiedzi, argumentów i wniosków związanych z omawianym tematem.
- Umiejętność kulturalnego dyskutowania – wyrażania własnego zdania z użyciem odpowiedniej argumentacji oraz słuchania wypowiedzi koleżanek i kolegów.
- Umiejętność dyskutowania w sposób konstruktywny, z ukierunkowaniem (jeśli to możliwe) na kompromis i wspólne sformułowanie wniosków.
- Umiejętności poszanowania odmiennych postaw i poglądów wyrażanych przez koleżanki i kolegów.
- Umiejętności rozpoznawania stanów uczuciowych oraz ich następstw (np. gniewu, rozpaczy).
- Umiejętności podejmowania decyzji – zarówno w przypadku analizy problemów praktycznych, odnoszących się do życia ucznia, jak też bardziej abstrakcyjnych, odnoszących się do sytuacji w makroświecie.

- Umiejętności przewidywania konsekwencji dokonanych wyborów i decyzji, łączenie przyczyny i skutku oraz uzasadnienie podejmowanych decyzji i formułowanych wniosków.
- Umiejętności odróżniania treści etycznych od religijnych i kulturowych.

Postawy:

- Wrażliwość na wartości – z dobrem moralnym na czele.
- Wrażliwość na dobro moralne i jego przejawy, gotowość do chronienia dobra.
- Otwartość i wrażliwość na potrzeby innych osób, oraz wszelkich istot żywych.
- Wrażliwość na problemy środowiska naturalnego i uświadomienie konieczności chronienia go.
- Budowanie własnej hierarchii wartości.
- Budowanie poczucia własnej godności, niepowtarzalności i wyjątkowości jako osoby, dostrzeganie i poszanowanie tych samych cech u innych osób.
- Przekonanie o potrzebie doskonalenia się moralnego.
- Przekonanie o słuszności postawy aktywnej, rozszerzonej również na pole działań ogólnospołecznych.
- Postawa otwartości na problemy mikro- i makroświata ucznia.
- Postawa otwarcie krytyczna i refleksyjna wobec problemów etycznych, zarówno na poziomie praktycznym, jak też teoretycznym.
- Postawa adekwatnego odnoszenia się do treści, wynikająca z umiejętności krytycznej analizy.
- Postawa poszukująca możliwości przełożenia refleksji teoretycznej (wynikającej z własnego stanowiska i przemyśleń ucznia) na aktywną działalność ukierunkowaną na konkretny efekt.

Baza	tematów
-------------	----------------

1. Etyka –	czym jest?
2. Normy obyczajowe,	prawne, moralne
3. Skąd w dzisiejszym świecie czerpać wzorce moralne?	
4. Pojęcie tożsamości.	
5. Nasze wartości.	
6. Nasze cele i dążenia życiowe.	
7. Autorytet.	
8. Rozmowy o śmierci.	
9. Więzy rodzinne.	
10. Na czym polega przyjaźń?	
11. Czym jest miłość?	
12. Emocje i uczucia.	

13. Nasze potrzeby – piramida Masłowa.
14. Samotność.
15. Poczucie winy.
16. Prawa i obowiązki ucznia.
17. Odpowiedzialność.
18. Co jest sprawiedliwe?
19. Problemy etyczne codzienności.
20. Zarys historii filozofii.
21. Być mądrym jak filozof.
22. Rola i znaczenie kultury w życiu codziennym.
23. Empatia.
24. Na czym polega wolontariat?
25. Wolność i jej ograniczenia.
26. “300 mil do nieba” - emisja filmu, przykład wolności politycznej.
27. Inny nie znaczy gorszy. Tolerancja.
28. Ja i moje otoczenie.
29. Obowiązek wobec przyszłych pokoleń.
30. Kant o obowiązkach człowieka wobec przyrody.
31. Bezdolność zwierząt.
32. Charakterystyka głównych religii świata.
33. “Dekalog X” - projekcja i rozmowy o filmie.
34. Zagrożenia w sieci.
35. Uzależnienia.
36. Jak być asertywnym?

Uwagi:

Przedstawione tematy mogą być omawiane w dowolnej kolejności. W czasie realizacji programu nauczyciel w zależności od potrzeb może zrezygnować z jednych treści na rzecz innych. Nauczyciel może pozwolić uczniom na ich pomysły.

